

ΙΤΑΛΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΤΟΥ ΝΙΝΟ ΣΑΒΑΡΕΖΕ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

(Μονόπρακτο Δραματάκι)

ΠΡΟΣΩΠΑ:

ΠΑΟΛΟ, ΠΙΕΤΡΟ, ΤΖΙΟΒΑΝΝΙ, αδέρφια, ΤΕΡΕΖΑ, κόρη τους, ΝΙΝΟ, άντρας της, ΚΥΡ-ΠΑΣΚΟΥΑΛΙ, φίλος τους, Ο ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ, Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ, Ο ΠΑΡΑΓΥΙΟΣ.

(*Η σκηνή σ' ένα χωριάτικο πλούσιο σπίτι. Στην εδύρχωρη τραπέζια κάθεται όλη ή οικογένεια, ύστερα από τό φαγητό. Ο Πάολο, άρχηγός της οικογενείας, καπνίζει την πίπα του συλλογισμένος. Η Τερέζα, μαυροντυμένη, κεντάει, άναστενάζοντας κάποτε-κάποτε από ένα κρυφό πόνο. Ο Νίνο κι ο Τζιοβάννι ξεκουράζονται από τή βαριά δουλειά της ημέρας. Ο Πιέτρο κντάζει μ' ένα μελαγχολικό βλέμμα από τό παράθυρο τή σκοτεινή και σιωπηλή έξοχή.*)

(*Ακούγονται βήματα στις πλάκες της αλλής.*)

ΠΑΟΛΟ. (στόν Πιέτρο).—Γιά τίπιτα ποός εινε;

ΠΙΕΤΡΟ. (σηκώνεται κι' άνοίγει τήν πόρτα).—Ποός εινε τέτοια ώρα; 'Α! Καλησπέρα, κύρ-Πασκουάλι.

ΠΑΣΚΟΥΑΛΙ. (μξ χαρούμενο ύφος).—Καλησπέρα, άφεντάδες μου!...

ΠΑΟΛΟ.—Καλώς ώρωσες, κύρ-Πασκουάλι... Πώς από δω; Τί τρέχει τέτοια ώρα; (Τού δείχνει μιά καρέκλα). Νά, κάθισε δω κοντά μας... Τερέζα, κόρη μου, δώσε μιά καφεζαλα στόν κύρ-Πασκουάλι.

ΠΑΣΚΟΥΑΛΙ. (κντάζοντας τήν Τερέζα μ' ένα χαρούμενο χαμόγελο).—Καλώς τά δέχτηκες, κύρ-Πάολο...

ΠΑΟΛΟ.—Μά τί τρέχει; Γιατί αυτά τά συχαφίσα;

ΠΑΣΚΟΥΑΛΙ.—Έλάτε δία, μή κάνετε τάχα πός δεν ξέρετε; Πού εινε λοιπόν ο εσάωτος υός;

ΠΑΟΛΟ.—Τί θέξ να πής, κύρ-Πασκουάλι; Για στάσου... Κοροϊδεύεις;

ΠΑΣΚΟΥΑΛΙ.—Μά έσαις με κοροϊδεύετε. Πού εινε λοιπόν ο Τζιάκουμο;

ΤΕΡΕΖΑ. (βγάζοντας μιά κρουνη τρώμου).—'Α! Ο Τζιάκουμο;

ΠΑΟΛΟ. (σκούρωπος).—'Ασχημο τό άστέιο σου, κύρ-Πασκουάλι... Δεν ένε ώρα για τέτοια χωράτά... Σ' άρέσει, βλέπω, να παίξες με τόν πόνο μου...

ΠΑΣΚΟΥΑΛΙ. (σαστισμένος).—Μά, φίλοι μου, έγω τώρα δεν καταλαβαίνω τί γίνεται... Πού εινε λοιπόν ο Τζιάκουμο; Πού τόν έχετε κνήψει; 'Α! Καταλαβαίνω!... Εινε κορσασμένος και θα κοιμάται... (Η Τερέζα και τά δυο αδέρφια τόν κντάζουν κατάχλωμοι. Ο Νίνο σκούει τό κεφάλι. Ο Πάολο τόν άρπάζει από τόν ώμο και τόν τρατάζει δυό-τρεις φορές).

ΠΑΟΛΟ.—Έίδες, τό Τζιάκουμο; Τόν είδες; Είσαι στα συγκαλά σου, κύρ-Πασκουάλι;

ΠΑΣΚΟΥΑΛΙ. (τρομαγμένος).—Μά τό Χριστό!... Όπως σέ βλέπω και με βλέπεις... Μά δεν τό ξέρετε λοιπόν; Δεν ήρθε λοιπόν έδω ο Τζιάκουμο; Έγώ νόμιζα πός θα είχατε γλέντι τριζοθύβεργο άπόψε...

ΠΑΟΛΟ. (με βραχνή φωνή).— Πού τόν είδες; Μίλα λοιπόν!...

ΠΑΣΚΟΥΑΛΙ.—Κατά τό ήλιοβασιλευμια γύριζα από τά χτήματα, όταν άξαφνα δάπηνησα στη δημοσία οδό, ποίν νομίζετε; Τόν Τζιάκουμο!... Είχα τέσσερα χρόνια να τόν δω, από τότε δηλαδή πού έφυγε και ξενητεύθηκε, μα τόν γνώρισα με τήν πρώτη ματιά!... Φορούσε μωβρα ρούχα κι' ήταν διάστροφος από τή σκόνη. Μ' έγνώρισε κι' έκεινος, όταν κνπα-χτήμασε στά μάτια, μα ντρατίπνε φαίνεται, να μού μιλήση... Έγώ όμως τόν άρταξα από τό χέρι, τόν τραθήξα κοντά μου και τόν φίλησα!... Μά τό σταυρό, δεν μπορούσα να κρατήσω τό δάκρυά μου... Ο Τζιάκουμο, τότε, με τή λιπυτερή φωνή του, με ρώτησε τί κάνω, θέλησε να μάθω και για τούς άλλους κι' έπειτα, στο σταυροδρόμιο, χωρίσαμε κι' έκεινος τραθήξε κατά δω, ένώ έγω κατέβηκα ως τή βουλή...

ΠΑΟΛΟ. (κατάπληκτος).—Αυτό εινε άπιστευτο!... Μά πού πήγε λοιπόν; Δεν πάτησε τό πόδι του έδω μέσα!... Από τήν ημέρα πού τόν έδιωξα να πάη να γίνη άνθρωπος, δεν τόν αντίκρισα στα μάτια μου... Θυμάμαι, σαν να εινε τώρα, εκείνη τή στιγμή: «Φεύγα, τού φώναξα, πήγαινε να γίνη άνθρωπος! Με τά στραβοκεφαλιές σου, θα κάνης δυστυχισμένη τή γυναίκα σου... Έγώ είμαι ο πιο μεγάλος αδελφός... Έγώ είμαι ο άρέντης! Πήγαινε στα ξένα για να ξαναφτιάξης τή ζωή σου κι' όταν γυρίσεις πάλι άλλος άνθρωπος, θα σέ δεχτούμε μ' άνοιχτή άγκαλιά!... Όσο για τή γυναίκα σου, θα τήν έχουμε σαν αδελφή μας

και θα τήν φυλάμε ώσπου να ξαναγυρίσης, όταν θα βάλης μυαλό!...»

ΠΙΕΤΡΟ.—Μά φαίνεται πός δεν έβαλε, γιατί δεν μάζ έστειλε ούτε ένα γράμμα!... Μάθαμε μονάχα από άλλους ότι δούλευε έδω κι' έκει!...

ΤΖΙΟΒΑΝΝΙ.—Και μιά μέρα χάθηκε!... Κανείς δεν έμαθε πειά τί άπόγινε!...

ΝΙΝΟ. (στόν Πάολο).—Μά δεν πέθανε λοιπόν, κοινιάδες;

ΠΑΟΛΟ. (ταραγμένος).—Ξέρω κι' έγω!... Έτσι λέγανε όλοι τους... Και γι' αυτό σέ πάντοφα με τή χήρα του, με τήν Τερέζα, πού δεν τήν ξεχωρίζω από αδελφή μου... (Κατάχλωμος, κντάζοντας τήν Τερέζα). Και τώρα τί θα γίνη; Πού πής; Κανείς μας δεν τόν είδε!... Μπρες τάχα στο σπίτι, δίχως να τό μάθουμε; (Στόν Πιέτρο). Για φώναξε μου τόν επιστάτη. (Ο Πιέτρο φεύγει βιαστικά, ταραγμένος. Σέ λίγο ξαναγυρίζει με τόν επιστάτη).

ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ.—Τί τρέχει, άρέντη;

ΠΑΟΛΟ.—'Ηρθε κανείς άπόψε, μαφιματα-Γερόλυμα;

ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ.—Νά, ήρθε κάποιος περαστικός τήν ώρα πού γύχτονε... 'Ηταν, φαίνεται, φτωχός και πεινασμένος, γιατί φαινότανε σαν άρρωστος!...

ΠΑΟΛΟ.—Πώς ήταν ντυμένος;

ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ.—Φορούσε μαύρα, μού φαίνεται, μα ήταν καταστολισμένος.

ΠΑΟΛΟ.—Αυτός ήταν!... Και τί σου είπε;

ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ.—'Ηταν ντροπαλός, άρέντη!... Έσκυβε τό κεφάλι του σαν να ήθελε να κνήψει τό πρόσωπό του και δεν τολμούσε να μιλήση... Μά είχα δουλειά εκείνη τή στιγμή κι' όταν είδα ότι βγήκε στην αλλή ή γυναίκα μου, τόν άφησα και τραθήξα για τό σταυλό. Δεν είχα τάσει άκόμη τις άγγελίδες και τ' άλλαγα!...

ΠΑΟΛΟ. (θυμωμένος).—Κι' έπειτα;

ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ.—Δεν ξέρω τίποτ' άλλο, άρέντη. Δεν τόν ξαναείδα όταν γύρισα πάλι στην αλλή.

ΠΑΟΛΟ. (με περισσότερο θυμό).—Φώναξε τή γυναίκα σου!... (Ο επιστάτης βγαίνει τρώμοντας από τήν ταραχή του. Όλοι τους άιομένονυ σιωπηλοί. Άκούγεται μονάχα ή βαρεία κι' άγωνιώδης ανάσα τους. Κανείς δεν τολμά ν' άνοίξη τό στόμα του. Σέ λίγο ξαναγυρίζει ο επιστάτης, σκούρονοντας μπροστά τή γυναίκα του).

ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ. (στη γυναίκα του).—Εμικρός, τράβα, μή φοβάσαι! Προσπάθησε να θυμηθής!...

ΠΑΟΛΟ.—Τί άπόγινε, κορά μου, ο ξένος;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΑΤΗ.—Δεν ξέρω, άρέντη!... Όταν βγήκα στην αλλή για να βγάλω νερό άπ' τό πηγάδι, βρέθηκα μπροστά σ' έναν άγνωστο καταστολισμένο πού φαινότανε σαν άρρωστος ή σαν κορσασμένο!...

Μ' έχαμήτησε μ' ευγένεια κι' έγώ τότε ξαναμνήχα στο σπίτι μου για να πάρω λίγο ψωμί, τρεξί και κανένα ποτήρι κρασί για κνήνον τό φτωχό!... Στην άρχή ή θήλιος δεν θέλησε να τά πάρη. Δεν ήταν ζητιάνος!... Έπειτα όμως έβλεπε μιά μουσική στο στόμα του κι' ήπε τό κρασί!...

ΠΑΟΛΟ.—Μά τί έλεγες; Τί έλεγες;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΑΤΗ.—Δεν μιλούσε διάλογο, άρέντη. Είχε χαμηλώσει τά μάτια του σαν να ντροπαύτανε.

ΠΑΟΛΟ.—Δεν σέ ρώτησε για μάζ;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΑΤΗ.—Δεν με ρώτησε τίποτα!... Έγώ τόν ρωτούσα, μιά εκείνος φαινότανε ότι δεν ήθελε να μού δώση καμμία άπάντησι. Μιά στιγμή μονάχα σήκωσε τό κεφάλι του και κντάξε τά φτωσιμένα παρόθηρα τού δντά, τήν κόμαρη της κνήρας Τερέζας!... Μού φάνηκε πός άναστένναξε, μα δεν είπε τίποτα!...

ΠΑΟΛΟ.—Θυμάσαι καλά!...

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΑΤΗ.—'Α! άρέντη, ξέρω τί σου λέω!... Όταν ήπε τό κρασί του, τού έστειλα τόν παραγυιό μ' ένα φανάρι για να τόν πάη ως τόν άχερόνα, αν ήθελε ο ξένος να κοιμηθής!... Άρέντη, τόν λιπυτέρη, γιατί φαινότανε ότι ήταν καλός άνθρωπος. Έπειτα δεν τόν συλλογίστηκα πειά!... Μιλήσαμε με τόν άντρα μου για άλλα πράγματα... Περονόη τούσι και τούσι κάθε ημέρα από τό άρχοντιό σου, άρέντη!... Μά αλήθεια, ποός ήταν αυτός ο ξένος!...

ΠΑΟΛΟ. (μ' ένα πνυγμένο κλάμμα στη φωνή).—'Ηταν ο Τζιάκουμο, ο αδελφός μου!

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΑΤΗ.— Παρόθηνα Μαρία! Ποός θα τό πιστεύε;

Ο ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ.—'Εμπρός! Τράβα! Μή φοβάσαι! Προσπάθησε να θυμηθής!

ΠΑΟΛΟ, (σπών επιστάτη με άγρια φωνή).—Φέρε μου εδώ τον παραγωγό! (Ο επιστάτης βγαίνει σαστισμένος).

ΠΑΣΚΟΥΛΑΙ.—'Αν ήξερα πως θα σάς τάραιζα έτσι, δεν θα έρχομαι τέτοια ώρα...

ΠΑΟΛΟ.—Θά μου τ' εκρυβες κ' εσύ; Μά αν δεν έρχοσουν, πως θα μάθαινα ότι πέθανε από δω-πέρα ο αδελφός μου, ύστερα από τόσα χρόνια! Για φαντάσου!... Ντερότανε, λέει, και δεν τολμούσε να ρωτήση για μιάς... 'Ο δύστηνος!...

ΤΕΡΕΖΑ, (με άγριο θυρό).—Μή τον λυπάσαι. Έσθ δεν πρέπει να τόν λυπάσαι. Γού είσαι η συμφορά του.

ΠΑΟΛΟ.—Νύφη μου, τι λόγια είνε αυτά; 'Όλοι μας φταιζαμε. 'Όλοι μας!... Μά ναι, εγώ πιο πολύ απ' όλους!... 'Εγώ τόν έδιωξα! Κ' εγώ σέ ξαναπατήρησα, νομίζοντας πως πέθανε στην ξενιτειά... Τού φρέθημα άδικα και σκληρά! 'Ο Τζιάκομο φαίνεται πως κακοήγη στην ξενιτειά κ' έλπίζοντας ήμέρα με την ήμέρα να καλύτερη τη θέσι του, δεν τολμούσε να μιάς ρωτήη... 'Επειτα βαρβάρηκε πιά τις πάρες και τη βασανισμένη ζωή και ξαναγύρισε ντροπισμένος στο σπίτι του σάν ζητιάνος, δίχως να τολμάει να χτυπήση την πόρτα.

ΤΖΙΟΒΑΝΝΙ.—Γιατί δεν μιάς φώναξ; Γιατί!...

ΠΙΕΤΡΟ, (κλαιγοντας μ' αναφυλλητά).—Γιατί δεν ξέλασε ότι όλοι μας είμαστε έγκυροι του! 'Όλοι μας τού φρεθήκαμε άσχημα!... Οί άνθρωποι δεν κρίνουν έτσι τους ανθρώπους. Μονάκι ο Θεός μπορεί να χτυπήση με τη ρομφαία του... ('Όλοι τους σκόδυνε το κεφάλι σάν ένοχοι. 'Η Τερέζα έχει κούνηε το πρόσωπό της και κλαίει μ' ένα σιωπηλό παράπονο. Μπαινεί ο επιστάτης με τόν παραγωγό).

ΠΑΟΛΟ, (σπών παραγωγή, πού τρέμει από τ' φόβο του). — Λέγς τι ξέρεις για τόν ξένο; Πού τόν πήρες. Τι άτόγινε;

ΠΑΡΑΓΥΓΙΟΣ.—Δέν ξέρω, αφέντη... Απατάρωσα την αιδώλορα κ' έπειτα, φωτίζοντας τόν δρόμο μ' ένα φανάρι, τόν πήγα στον άγερόωνα... Καθώς περνούσαμε την αιδή, ο ξένος κίτταξε τά παράθυρα της κυρά-Τερέζας και με ρώτησε: «Τι κάνει η κυρά σου; Μαθαίνει τίποτα από τόν άντρα της;» — «Ποιον άντρα της;» τόν ρώτησα εγώ. «Ο άντρας της κυρά-Τερέζας δεν λείπει!... Χωρίζοντα ποτέ οι νεόπαντρες! 'Ο ξένος τότε, αφέντη, τρώμαξε και στέναξε βαρεία σάν να τόν χτύπησε κανείς μ' ένα μαχαίρι. Με μισόβιστη φωνή, σε λίγο, με ρώτησε πάλι για την κυρά-Τερέζα, κ' εγώ τού είπα ότι εσύ, αφέντη, την είχες ξαναπατήρησε μιά κ' είμασες ότι ο άντρας της είχε πεθάνει στην ξενιτειά... 'Ο ξένος τότε έσημψε το κεφάλι κ' άρχισε να κλαίη... «Τι έχεις;», τόν ρώτησα.—«Τίποτα», μού απάντησε, θυμήθημι τούς δικούς μου...» Είχαμε φτάσει, αφέντη, σπών άγερόωνα και τού έδειξα εκεί-πέρα μιά γυναίκα για να κοιμηθή.

ΠΑΟΛΟ, (μ' ένα παραγωγό στή φωνή).—Είνε εδώ άκόμη!...

ΠΑΡΑΓΥΓΙΟΣ.—'Όχι, αφέντη... Δέν ξέρω τί άτόγινε... Τόν άφησα μονάχο και βγήκα να λύσω τά σκυλιά και να ριξώ μιά ματιά, όπως πάντα, στο ύπστατικό... 'Ε-κλεισα κ' άπώρωσα όλες τις πόρτες. Μά με είχε παραξενέψει ο ξένος και γυρίζοντας ύστερα από ώρα, έρριξα πάλι μιά ματιά σπών άγερόωνα... Μά δέν τόν είδα πιά!... Δέν ήτανε στή θέσι του!... Τόν φώναξα τότε, μά κανείς δεν άποκριθήκε... Κ' όμως, όλες η πόρτες ήτανε κλειστές και τά σκυλιά τριγύριζαν λυμένα στην αιδή... 'Αφέντη, τρώμαξε τότε, και γι' αυτό δέν ήρθα να σου πώ τίποτα...

ΠΑΟΛΟ.—Μά έφραξες καλά, παντού; Κίτταξες σ' όλες τις γωνίες;

ΠΑΡΑΓΥΓΙΟΣ.—'Όχι, αφέντη... 'Εμπατός, άνάγνη τά φανάρια!... Πάμε όλοι να ψάξουμε!... 'Ο Τζιάκομο βρισκαται άκόμη εδώ μέσα!...

'Αν έκανε να πηδήση από τόν τοίχο, θα τόν κομματιάζαν τά σκυλιά... 'Εμπατός... (Βγαίνει πρώτος κουνώντας σάν τρελλός τά χέρια του. 'Από πίσω του τρέχει ο Τζιοβάννι, ο Πιέτρο, ο Νινο κ' έπειτα ο επιστάτης με τόν Πασκουλάι και την γυναίκα του. 'Η Τερέζα, με μιά παρακατική κραυγή, σωριάζεται άπάνω σε μιά καρδέλα. 'Η δούλα τρέχει τρομαγμένη και της βρέχει το πρόσωπο με νερό).

ΤΕΡΕΖΑ (άνασπενώντας).—Τί συμφορά!... Γιατί δέν μ' άκουσαν... Γιατί δέν ήθελαν να περμιέουνε άκόμη; Θεέ μου!... Ζή λωπόν ο Τζιάκομο; Είνε εδώ; Θα τόν αντίκρυσουν σε λίγο τά μάτια μου;... Και τί θα κόνω τώρα; Τι μπορώ να κάνω που είμαι γυναίκα τού Νινο, εγώ η γυναίκα του; Θεέ μου! Τι συμφορά ήταν αυτή!...

('Εκείνη τή στιγμή άκούγονται από την άλλη άκρη τής αιδής κραυγές τρώμου. Οί δούλοι τρέχουν άπάνω-κάτω σαστισμένοι. 'Ακούγεται η γυναίκα τού επιστάτη πού ξεφωνίζει: «Κρεμάστηκε! Θεέμου! Κρεμάστηκε!» 'Η Τερέζα πατιέται όρθια, κίτρινη σάν νεκρή κ' άκούει, με τά μάτια γεμάτα φρίκη, τ' όθροδο τής αιδής. Μπαινεί πρώτος ο Πάολο. 'Από πίσω του έρχεται ο Τζιοβάννι κ' ο Πιέτρο, μαζί με τούς δούλους, πού κρατάνε στα χέρια τους, τυλιγμένο σ' ένα σάβανο, τόν κρεμασμένο.)

ΤΕΡΕΖΑ, (σάν τρελλή από την άπελπισία της μπροστά σ' αυτό τ' όθροδο, ξεφωνίζει τρώμους παρανοδικά). —Φονηάδες! Φονηάδες!... Τί την θέλω τώρα τη ζωή;... Τζιάκομο, άγάτη μου!... Σε σκότωσαν τα ύδια σου τ' άδέρφια! (Σωριάζεται λιπόθυμη, ενώ η αιδάια κλείνει σιγά-σιγά).

ΠΑΟΛΟ, (σπών παραγωγή, πού τρέμει από τ' φόβο του). — Λέγς τι ξέρεις για τόν ξένο; Πού τόν πήρες. Τι άτόγινε;

ΠΑΡΑΓΥΓΙΟΣ.—Δέν ξέρω, αφέντη... Απατάρωσα την αιδώλορα κ' έπειτα, φωτίζοντας τόν δρόμο μ' ένα φανάρι, τόν πήγα στον άγερόωνα... Καθώς περνούσαμε την αιδή, ο ξένος κίτταξε τά παράθυρα της κυρά-Τερέζας και με ρώτησε: «Τι κάνει η κυρά σου; Μαθαίνει τίποτα από τόν άντρα της;» — «Ποιον άντρα της;» τόν ρώτησα εγώ. «Ο άντρας της κυρά-Τερέζας δεν λείπει!... Χωρίζοντα ποτέ οι νεόπαντρες! 'Ο ξένος τότε, αφέντη, τρώμαξε και στέναξε βαρεία σάν να τόν χτύπησε κανείς μ' ένα μαχαίρι. Με μισόβιστη φωνή, σε λίγο, με ρώτησε πάλι για την κυρά-Τερέζα, κ' εγώ τού είπα ότι εσύ, αφέντη, την είχες ξαναπατήρησε μιά κ' είμασες ότι ο άντρας της είχε πεθάνει στην ξενιτειά... 'Ο ξένος τότε έσημψε το κεφάλι κ' άρχισε να κλαίη... «Τι έχεις;», τόν ρώτησα.—«Τίποτα», μού απάντησε, θυμήθημι τούς δικούς μου...» Είχαμε φτάσει, αφέντη, σπών άγερόωνα και τού έδειξα εκεί-πέρα μιά γυναίκα για να κοιμηθή.

ΠΑΟΛΟ, (μ' ένα παραγωγό στή φωνή).—Είνε εδώ άκόμη!...

ΠΑΡΑΓΥΓΙΟΣ.—'Όχι, αφέντη... Δέν ξέρω τί άτόγινε... Τόν άφησα μονάχο και βγήκα να λύσω τά σκυλιά και να ριξώ μιά ματιά, όπως πάντα, στο ύπστατικό... 'Εκλεισα κ' άπώρωσα όλες τις πόρτες. Μά με είχε παραξενέψει ο ξένος και γυρίζοντας ύστερα από ώρα, έρριξα πάλι μιά ματιά σπών άγερόωνα... Μά δέν τόν είδα πιά!... Δέν ήτανε στή θέσι του!... Τόν φώναξα τότε, μά κανείς δεν άποκριθήκε... Κ' όμως, όλες η πόρτες ήτανε κλειστές και τά σκυλιά τριγύριζαν λυμένα στην αιδή... 'Αφέντη, τρώμαξε τότε, και γι' αυτό δέν ήρθα να σου πώ τίποτα...

ΠΑΟΛΟ.—Μά έφραξες καλά, παντού; Κίτταξες σ' όλες τις γωνίες;

ΠΑΡΑΓΥΓΙΟΣ.—'Όχι, αφέντη... 'Εμπατός, άνάγνη τά φανάρια!... Πάμε όλοι να ψάξουμε!... 'Ο Τζιάκομο βρισκαται άκόμη εδώ μέσα!...

'Αν έκανε να πηδήση από τόν τοίχο, θα τόν κομματιάζαν τά σκυλιά... 'Εμπατός... (Βγαίνει πρώτος κουνώντας σάν τρελλός τά χέρια του. 'Από πίσω του τρέχει ο Τζιοβάννι, ο Πιέτρο, ο Νινο κ' έπειτα ο επιστάτης με τόν Πασκουλάι και την γυναίκα του. 'Η Τερέζα, με μιά παρακατική κραυγή, σωριάζεται άπάνω σε μιά καρδέλα. 'Η δούλα τρέχει τρομαγμένη και της βρέχει το πρόσωπο με νερό).

ΣΚΕΨΕΙΣ, ΓΝΩΜΕΣ, ΑΞΙΩΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ

—'Όσα μεγαλείτερος είνε ένας έρως, τόσο περισσότερο μοιάζει με τ' όμοιο. (Λά Ρ ο ο φ ο υ κ ω)

—Είνε βέβαια, πολύ δυσάρεστο, ν' αγαπάς και να μην άνταγατάσαι. Είνε όμως άκόμη χειρότερο ν' αγαπάσαι όταν έχεις πάψει πιά ν' αγαπάς. (Μ π ε ν ζ α μ ε ν Κ ω ν σ τ ά ν)

—Συγγά δύο έρωσάι αγαπιούνται για προτερήματα πού δέν έχουν, και χωρίζουν για έλλειψίματα πού έπίσης δέν έχουν.

—'Όταν μιά γυναίκα γνωρίσει τόν έρωτα, δέν μπορεί να νοιώση τη φιλία. (Λά Ρ ο ο φ ο υ κ ω)

—Στην πρώτη περίοδο τού έρωτος, μιά γυναίκα λογαριάζει περισσότερο πως βλέπουν τόν άντρα πού αγατά η άλλες γυναίκες, παρά αυτή η ίδια. (Σ τ ε ν τ ά λ)

—Τ' όμοιο πού εξασφαλίζει την έπιτυχία σπών καρδιοκατακτητάς, είνε ότι δοκιμάζονται σε κάθε γυναίκα ότι κωμούν άλλην δέν έχουν άγαθήσει άπ'ός απ' αυτήν, κ' ότι αγατούν για πρώτη φορά. (Μ π α λ ζ α κ)

—'Επεινος πού έρωτεύεται μιά φορά χωρίς κωμούν έλλίδα έπιτυχίας κ' άναποδοτίσως τού έρωτός του είνε Θεός. 'Επεινος όμως πού έρωτεύεται και δεύτερη φορά κατά τόν ίδιο τρόπο... είνε τρελλός!

—'Ενας τέτοιος τρελλός είμαι κ' εγώ. Είνε η δεύτερη φορά πού άγατώ χωρίς έλλίδα. 'Ο ήλιος, τ' ό φεγγάρι, τά άστρα, γελάνε με μένα. Γελώ κ' εγώ με τόν έαυτό μου... Και πεθαίνω... (Μ υ σ σ ε)

—'Ο έρως δέν είνε παρά η συνείδησις τής άπειρίας τού άτόμου και η άνάγκη της συμπληρώσεως του μ' αυτό πού λείπει. (Μ π ο υ ρ τ έ ν)

—Σπών έρωτα, η ταμία γυναίκα λέει: όχι. 'Η φλογερή: ναι. 'Η τοαχίνα: και ναι και όχι. Και η φιλόσοφος: ούτε ναι, ούτε όχι. (Σ ά ρ λ ν τ ε Μ π ε ρ ν ά ρ)

—Τόν έρωτα μπορούν να τόν νοιώσουν και τά άπλοκώτερα πλάσματα. Κρούει μέσα του μιά γοητεία πού συγκινεί και τούς πιο άδιάφορους. Τά μάτια δύο έρωτευμένων μιλούν τόσο γλυκά, ώστε, βλέποντάς τα, όσοι δέν αγαπήσαν ποτέ κωμούντα από ένα παράπονο σιναισθήμα. (Ν τ ε μ π ό ρ ν τ - Β α λ μ ό ρ)

—'Υπάρχουν δύο είδων έρωτες: Αυτοί πού είνε σταλιμένοι απ' τόν Παράδεισο, κ' αυτοί πού έχουν γεννηθή από την Κόλασι. (Ν τ ε Ζ ι ρ ο ρ ν τ έ ν)

—'Ο έρως πού μεγαλώνει σιγά-σιγά, δέν μπορεί ποτέ να μεταβληθή σε άσυγκράτητο πάθος. 'Εχει πολλές άμοιότητες με τη φιλία... (Λά Μ π ρ ο υ ν γ ε ρ)

—'Ας είνε εύλογημένο τ' όρώα φίλο! Κανένας δέν τ' αγατά περισσότερο από μένα. Παρ' όλες τις άδυναμίες τόν γυναικών, τις αγατώ πάντα. Και είμαι βέβαιος πως ένας άντρας πού δέν αγατά όλ ες τις γυναίκες, δέν μπορεί ν' αγατήση ούτε μί α όπως της άξίζει. (Σ τ ε ρ ν)

—'Ο έρως είνε η πιο θεία άρρώστια της ψυχής! (Μ ι ρ α μ π ω)

—'Όσο πιο έπιπνος είνε κανένας, τόσο πιο πολλές άμορφες γυναίκες άνακαλύπτει... Φτάνει να μην είνε έρωτευμένος, γιατί τότε δέν βλέπει παρά μιά μόνο άμορφιά. (Π α σ κ ά λ)

—Γιά τρία πρόμαστα αγατά κανείς μιά γυναίκα: Γιά την ύπεροχή της —μ' έρωτα βαθύ και σπάνιο. Γιά την άμορφία της —μ' έρωτα κοινό και σύντομο. Γιά τά χαρίσματα της καρδιάς της —μ' έρωτα διαφανή και μονότονο. (Μ ο λ ι ε ρ ο ς)

—'Ο μεγάλος δεσμός της άνθρωπότητας είνε ο έρως. (Μ ι ρ α μ π ω)

—'Όταν ο Σοφοκλής έγέγραψε, τόν ρωτούσαν αν λυπόταν πού είχαν χαθή γι' αυτόν η χαρές τού έρωτος. «'Από τόν έρωτα —άπάντησε τότε εκείνος— άπαλλάχτηκα με χαρά, άπως θ' άπαλλάσσάμουνα από έναν δεσπότη άγριο και σκληρό». (Κ ι κ ε ρ ω ν)

—'Υπάρχει ένας έρως πού δέν τόν εξομολογείται κανείς σπών άνθρώπων, αλλά μόνο σπών άγγέλους. Είνε ο έρως χωρίς έλλίδα. (Μ π α λ ζ α κ)

—'Ο έρως είνε σάν τόν λυγρό: γεννιέται και πεθαίνει, χωρίς η θέλησι μας να παύη τόν παραμυρδό ρόλο. (Σ τ ε ν τ ά λ)

—'Ο πραγματικός έρως μιάς κάνει να σπυλολογιάσμε τόν θάνατο σιγνά, εύκολα, χωρίς τρώμο, σάν τ' ό μόνο γόμομα, με τ' όποιον θα μπορούσαμε να ξεπληρώσουμε ένα σωρό εύτυχίες... (Σ τ ε ν τ ά λ)

—'Όσο περισσότερο άρέσει μιά γυναίκα σ' άνω τόν κόσμο, τόσο λιγώτερο άρέσει σε έ να ν μονάχα. (Ο ύ γ κ ω)

—'Όπως έρωτεύεται πετά, τρέχει και βροσκαται στή χαρά. Νοιώθει τόν έαυτόν του ελεύθερο... Τίποτε δέν τόν συγκρατεί. Δίνει δλια για όλα... (Δ ο ύ ζ Ρ ι ο σ λ ι ε)

—'Ο έρως είνε δραστήριος, εύλοκρής, θεήσοκος, χαρούμενος και εύχάριστος. Είνε δυνατός, ίσομοκρής, φρόνιμος και πιστός. (Λ α μ ε ν ν α ι)

